

for mindre bemidlede. Og hvis det dernæst skulde vise sig, at Kartoflerne maa ske som Følge deraf ikke kommer frem — man er allerede nu i Færd med at kule Kartoflerne ned, og adskillige ønsker maa ske nok at bevare dem til hen sidst paa Vinteren —, maa man gaa til Ekspropriation af de Kartofler, som er nødvendige for den danske Befolkning.

Under disse Forhold med den voldsomme Prisstigning, som jeg her har nævnt, er det ufatteligt, hvorledes Smaakaarsfolk faar deres Indkomst til at forslaa. Dyrtiden afbødes naturligvis noget ved den højere Løn, som betales i alt Fald i enkelte Landsdele, og ved den ringere Arbejdsløshed, som der naturligt har været under Krigstiden, navnlig i det sidste Aar. Men det er ikke nok, og det er, som ogsaa den ærede foregaaende Taler berørte, ikke alene Daglejerne paa Landet, Herregaardsarbejderne og de almindelige Daglejere, men det er navnlig de lavt lønnede Tjenestemænd, Folk i faste Stillinger, Lærere o. s. v., der lider forholdsvis mest under Dyrtiden. Disse Mennesker maa hjælpes og hjælpes rundeligt. Det første Krigsaa kunde det gaa, da havde de maa ske noget at staa imod med fra Fortiden, eller de kunde stifte Gæld. I det andet Krigsaa kneb det. Det tredje Aar vil de ikke kunne komme igennem, hvis de ikke hjælpes hurtigt og rundeligt. Og de føler Trykket saa meget stærkere, som Velstanden til den anden Side for en stor Del af vort Folks Vedkommende er blevet forøget.

Det er naturligvis kun glædeligt, at der strømmer Penge til Landet, Penge, som, naar de gaar ind i den almindelige Omsætning, virker frugtbringende og bringer Fordel til de mange. Men den let vundne og stigende Velstand har ogsaa sine Skyggesider. Hvor man køber sig fri for Prioritetsgæld, eller hvor man konsoliderer sin Stilling med Henblik paa Fremtiden, hvor man anskaffer bedre Maskiner, bedre Materiel eller bedre Boliger, eller hvor man lægger Penge til Side for at imødegaa den Nedgangsperiode, som efter Krigens Slutning i alt Fald maa forudses at kunne komme, er det naturligvis udmærket, og der er adskilligt, der tyder paa, at mange forstaar Nødvendigheden af i Tide at spare sammen. Medens den gennemsnitlige aarlige Stigning i Sparekasseindskuddene i de senere Aar har været omtrent 25 Mill., var den i det første Krigsaa 42 Mill. og i 1915—16 endog 83 Mill. Medens de største aarlige Stig-

ninger, som hidtil kendtes, var i 1886—87 og i 1887—88 med 40 Mill. Kr. samt i 1911—12 med 41 Mill. Kr., var Stigningen i Fjor altsaa det dobbelte Beløb.

Men der er en anden Side ved dette Forhold med de mange Penge, der strømmer ind i Landet, som det er nødvendigt at Statsmagten er opmærksom paa, nemlig den Tilbøjelighed til at opkøbe Jord til Dannelse af større Gaarde, som viser sig ude paa Landet. Her er en Fare. Jordpriserne er i Øjeblikket saa høje, at det trods den høje Løn, som Tjenestekarle er i Stand til at opnaa i disse Tider, er umuligt for den ubemidlede at komme i Besiddelse af Jord. Da det større Landbrugs Mænd tjener mange Penge, er der hos dem en Tilbøjelighed til at lægge mere Jord ind under deres Gaarde. Det har vist sig, at Gaardmændene rask væk køber en eller to Gaarde og lægger til den, de har, hvoraf Følgen er, at der nedlægges Hjem. Det er en Udvikling, som er farlig, og som bør standses, hvis det er muligt. Det sker i Henhold til en Lov af 11. Maj 1897, ifølge hvilken man kan faa Tilladelse til at lægge indtil to Gaarde ind under en Gaard, naar man ikke derved kommer op over 12 Tdr. Hartkorn, og mod, at man samtidig opretter et Pligthus, hvortil der skal være mindst $1\frac{1}{2}$ Td. Land. Den Sammenlægning af Gaarde, som nu finder Sted i større Udstrækning, bør som sagt saa vidt muligt standses, og jeg vil tillade mig at rette det Spørgsmaal til den højtærede Landbrugsminister, om der ikke kunde være Tale om en Revision af Loven af 11. Maj 1897. Hvad det gælder om, er, at Jorden og de virkelige Arbejdere kommer i Forbindelse med hinanden, at der bliver en let og rigelig Adgang for Arbejderne til at komme i Besiddelse af Jord. Men de Bestræbelser, som gøres i den Retning fra Udstykningsforeningerne, den almindelige Udstykning, som finder Sted ved Hjælp af disse Foreninger, og som har fundet Sted i saa stor Udstrækning i de senere Aar, modvirkes af de Bestræbelser fra den anden Side, som gaar i Retning af at lægge Gaarde sammen. Det forekommer mig, at det vilde være gavnligt, om der blev skabt Udveje for at danne det størst mulige Antal selvstændige Hjem ude i Landet. Det synes mig at være en bedre Landbrugs- — ikke alene Landbo-, men ogsaa Landbrugs- — Politik end den Landbrugspolitik, som de nye Agrarer bestandig søger at gennemføre.

Der var endnu et Par Spørgsmaal, som jeg kunde have Lyst til at dvæle ved, men jeg